

**ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ
ЗА РЕГУЛАТИВАТА НА НАРОДНАТА БАНКА ЗА КРЕДИТНИОТ РЕГИСТАР
ПОВРЗАНИ СО ПОСЕБНИТЕ ОДРЕДБИ ЗА КОВИД – 19**

Напомена: Прашањата и одговорите (ажурирање од 3 јуни 2020 година и 29 октомври 2020) се поврзани со посебните одредби од регулативата на Народната банка за методологијата за управување со кредитниот ризик за ковид-19. Користењето на терминот Упатство во овие прашања и одговори се однесува на Упатството за спроведување на Одлуката за содржината и начинот на функционирање на Кредитниот регистар („Службен весник на Република Македонија“ бр. 14/14, 83/15 и 225/15 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 116/19 и 110/20).

I	Тема	ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ (КОВИД-19)
1.	Прашање	Доколку кредитната партија веќе била реструктурирана или пролонгирана (на 29.2.2020 година има ознака за Р или П во полето 27-1) и во периодот од 1.3.2020 до 30.9.2020 година е направена промена на договорните услови како резултат на епидемијата на ковид-19 (точка 58-6 од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик), дали ознаката Ц може да ја замени претходната ознака Р или П?
	Одговор	Доколку согласно со точката 58 - б од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 76/20 и 116/20), банката ги промени договорните услови на кредитните изложености, за кои полето 27-1 Р/П „Реструктурирање или продолжување на рокот на достасување“ на 29.2.2020 година било пополнето со ознаката „Р“ или „П“, во тој случај банката го пополнува полето 27-1 - Р/П/Ц „Реструктурирање, продолжување на рокот на достасување или промена на договорните услови“ од Упатството, со ознаката „Ц“ (којашто ја заменува претходната ознака).
	Датум на објавување на одговорот	3.6.2020
2.	Прашање	Како ќе се користи ознаката „Ц“ за производите коишто немале никаква измена на договорните услови до 29.2., но понатаму има промена којашто ќе доведе до пролонгирање или реструктурирање?
	Одговор	Согласно со точката 58-6 од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18

		и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 76/20 и 116/20), на овие кредитни изложености банката може во два наврати да изврши некоја од активностите од точката 37 став 1 од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 76/20 и 116/20), без таа кредитна изложеност да добие третман на реструктурирана кредитна изложеност. Оттука, за кредитните изложености коишто не се сметале како реструктурирани на 29.2.2020 година, банката го пополнува полето 27-1 од Упатството со ознаката „Ц“ доколку до двапати изврши промена на нивните договорни услови.
	Датум на објавување на одговорот	3.6.2020
3.	Прашање	Дали ознаката Р/П/Ц да се пополнува согласно со последно направената измена за даден производ, или според одреден приоритет (пр. ако производот е реструктуриран, а има и промена на договорните услови поради ковид-19, да се означи со Р)? Притоа, се подразбира дека сите останати поврзани податоци (број на извршени промени Р/П/Ц, датум на извршени промени Р/П/Ц, одобрен износ при извршена промена Р/П/Ц, нов датум на достасување Р/П/Ц) треба ја следат ознаката којашто ќе биде наведена во полето 27-1 Р/П/Ц и да се однесуваат на конкретниот тип на промена наведен во ова поле.
	Одговор	Пополнувањето на полето 27-1 од Упатството треба да биде согласно со последната направена измена кај кредитната изложеност и согласно со тоа, да се внесат сите останати податоци поврзани со конкретната изложеност. За веќе реструктурираните кредитни изложености (од одговорот број 1), ознаката „Ц“ може да се внесе само при еднократно менување на договорните услови, бидејќи второто менување на договорните услови ќе биде означено со „Р“. За веќе пролонгираните кредитни изложености (од одговорот број 1), како и во случајот од прашањето број 2 (за кредитните изложености за кои заклучно со 29.2.2020 година нема никаква промена на договорните услови, ознаката „Ц“ може да се внесе при промена на договорните услови во два наврати. Доколку се случи трета промена на договорните услови, ќе биде означено со „Р“.
	Датум на објавување на одговорот	3.6.2020
4.	Прашање	Како и дали ќе се известува за изложеностите од точка 58-а од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик за кои нема да се менуваат договорните услови, туку само се менува третманот на нефункционални?
	Одговор	Во периодот до 30 септември 2020 година, кредитните

		изложености од точката 58-а од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 76/20 и 116/20) кај кои нема да се менуваат договорните услови, а клиентот во овој период доцни во намирувањето на обврските до 150 дена, ќе се пријавуваат во Кредитниот регистар како редовни, а при пополнувањето на полето 24-1 „Максимален број денови на доцнење“ ќе се внесува максималниот број денови на доцнење на датумот на известување (до 150 дена). Банката може да ги задржи тие изложености како редовни најдоцна до 31 декември 2020 година, до кога е потребно да се изврши усогласување со точката 2 потточка 2.6 од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 76/20 и 116/20) и овие изложености да добијат нефункционален третман, освен доколку се создадат услови да го задржи редовниот статус. Притоа, останува обврската за класификација на овие кредитни изложености согласно со деновите на доцнење, како и другите критериуми предвидени во Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик врз основа на кои банката врши класификација на кредитните изложености, при што можноста за продолжување на редовниот статус на овие изложености не значи можност за нивна прекласификација во подобра категорија на ризик, ниту, пак, ослободување исправка на вредноста.
	Датум на објавување на одговорот	3.6.2020
5.	Прашање	Како треба да се известува во следниве 2 сценарија: 1. Сценарио - Одобрување кредит за рефинансирање со мораториум во однос на отплатата на обврските; 2. Сценарио - Воведување целосен/делумен мораториум на отплатата на обврските кај веќе постојни производи. Како да се пополнат следниве полиња:
5.1	Прашање	27-1 - „Р/П/Ц“ – Дали во ова поле со новата ознака „Ц“ да се означуваат производите од сценариото бр. 1 (со оглед на тоа што рефинансирани кредити не се известуваат во Кредитниот регистар од декември 2014 година)?
	Одговор	Во однос на првото сценарио, во регулативата повеќе нема дефиниција за рефинансирање, па поаѓаме од претпоставката дека под рефинансирање опфаќате рефинансирање на обврските на клиентот кај друга банка. Во тој случај се работи за нов кредит, при што во полето 27-1 - Р/П/Ц „Реструктурирање, продолжување на рокот на достасување или промена на договорните услови“ од Упатството ќе

		се внесе „Ц“ доколку во периодот до 30 септември 2020 банката изврши промена на договорните услови. Во однос на второто сценарио се дадени насоки во табелата 1.
	Датум на објавување на одговорот	3.6.2020
5.2	Прашање	11-2 – „брКПС“ – Ова поле може да се пополнува само доколку станува збор за сценариото број 1. Кај сценариото број 2, полето „брКПС“ не би можело да се пополнува – нема стара партија којашто се затвора со оваа изложеност. Што би се известувало при сценариото број 2 во полето „брКПС“?
	Одговор	Кога станува збор за второто сценарио, полето 11-2 „брКПС“, број на старите кредитни партии , треба да се пополни со бројот на кредитната партија на производот (нов број при сценариото бр. 1, стариот број при сценариото бр. 2).
	Датум на објавување на одговорот	3.6.2020
5.3	Прашање	„датР/П/Ц – Кај сценариото број 1 би се внесувал датумот на договорот, но што би се внесувало кај сценариото бр. 2?
	Одговор	Полето 13-а – „датР/П/Ц“, датум на реструктурирање, продолжување на рокот на достасување или промена на договорните услови како резултат на епидемијата на ковид-19 , се пополнува со датумот на промената на договорните услови, односно датумот кога се воведува целосен или делумен мораториум на отплатата на обврските на постојната кредитна изложеност (во второто сценарио).
	Датум на објавување на одговорот	3.6.2020
5.4	Прашање	„одобрР/П/Ц“ – Што би се внесувало кај сценариото број 2? Износот на недостасана главница на датумот на воведување на мораториумот?
	Одговор	Во полето 14-а „одобрР/П/Ц“, одобрен износ при реструктурирањето (одобрР), продолжувањето на рокот на достасување (одобрП) или промената на договорните услови (одобрЦ) , во случај на второто сценарио се внесува износот на главницата за која се одобрува мораториум, на датумот на воведување на мораториумот.
	Датум на објавување на одговорот	3.6.2020
5.5	Прашање	„новДатДост“ – Кај сценариото бр. 1 овој датум би бил ист со датумот во полето „датДостГлав“? Кај сценариото број 2 би се внесувал новиот (продонгиран) датум на достасување? А во полето „датДостГлав“ би бил датумот на достасување пред воведувањето на мораториумот?
	Одговор	Полето 29-1 „новДатДост“, нов датум на

		достасување , се пополнува само доколку е променет датумот на достасување на кредитната изложеност, во спротивно полето не се пополнува. Така, во првото сценарио ова поле не се пополнува бидејќи се работи за нов кредит. Во второто сценарио се пополнува со новиот датум на достасување согласно со промените на условите (мораториумот). Во второто сценарио, во полето „датДостГлав“ ќе остане датумот на достасување пред воведувањето на мораториумот.
	Датум на објавување на одговорот	3.6.2020
5.6	Прашање	Што би се внесувало во полето „брР/П/Ц“ кај партиите обележани со „Ц“?
	Одговор	Во полето 28 „брР/П/Ц“, број на продолжувања на рокот на достасување/број на реструктурирања/број на промени на договорните услови, се внесува бројот на промени на договорните услови како резултат на епидемијата на ковид-19 согласно со точката 58-б од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 76/20 и 116/20), при што треба да се имаат предвид одредбите од точките 58-б од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 76/20 и 116/20) (табела 1).
	Датум на објавување на одговорот	3.6.2020
6.	Прашање	Доколку еден клиент ја прифати јавната понуда за одложување на обврските по главница и камата и следниот месец се предомисли и сака да го врати кредитот во отплата, односно да нема одложување на обврските, дали во тој случај промената ќе претставува промена на договорните услови и ќе се брои и ќе се евидентира во полето бр. 28 од Упатството и ќе и остане ознаката „Ц“ или не се брои.
	Одговор	За кредитната изложеност кај која имало промена на договорните услови согласно со точката 58-б од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 76/20 и 116/20) и за која банката во полето 27-1 - Р/П/Ц „Реструктурирање, продолжување на рокот на достасување или промена на договорните услови“ од Упатството, ја внесла ознаката „Ц“, доколку следниот месец клиентот се предомисли и сака да го врати кредитот во отплата, за оваа кредитна партија во полето 27-1 од Упатството нема да се внесе ознаката „Ц“ (доколку претходно ова поле било празно, односно ќе се задржат ознаките „П“ или „Р“ доколку претходно ова поле било пополнето со овие ознаки).

		Исто така полето 28 - брР/П/Ц, „број на продолжувања на рокот на достасување/број на реструктурирања/број на промени на договорните услови“, нема да се пополни, односно ќе остане празно.
	Датум на објавување на одговорот	3.6.2020
7.	Прашање	Дали доколку за некоја кредитна партија во април полето Р/П/Ц е пополнето со ознаката „Ц“ и со број на промени во полето брР/П/Ц „1“, а во наредниот месец, има пролонгирање или реструктурирање на кредитната партија поради одредена одлука на банката, којашто нема поврзаност со ковид-19, туку е донесена на барање на клиентот, ќе треба да се известува со „П“ и со број на промени во брР/П/Ц „1“, односно ќе треба да се известува со „Р“ со број на промени во полето брР/П/Ц „1“, или сепак треба да остане „Ц“ во полето Р/П/Ц во наредните месеци до 30.9.2020, бидејќи клиентот веќе еднаш прифатил понуда поради состојбата со ковид-19?
	Одговор	Доколку банката во април 2020 година го пополнила полето 27-1 - Р/П/Ц „Реструктурирање, продолжување на рокот на достасување или промена на договорните услови“ од Упатството со ознаката „Ц“, во тој случај, при следната промена на договорните услови, пополнувањето на полињата 27-1 - Р/П/Ц и 28 - брР/П/Ц од Упатството ќе зависи од тоа како било пополнето полето 27-1 од Упатството на 29 февруари 2020 година. Притоа, банката треба да ги следи насоките дадени во табелата 1.
	Датум на објавување на одговорот	3.6.2020
8.	Прашање	Како ќе треба да се постапи по завршувањето на новонастанатата ситуација со ковид-19 кај партиите коишто дотогаш се воделе со ознака „Ц“, а пред промената биле со ознака „П“ или „Р“? Дали ќе треба да се вратат овие ознаки во полето Р/П/Ц и со соодветниот број на промени во полето брР/П/Ц, согласно со тоа колку пати биле реструктурирани или пролонгирани?
	Одговор	Од октомври 2020 година, при пополнувањето на полињата 27-1 - Р/П/Ц „Реструктурирање, продолжување на рокот на достасување или промена на договорните услови“ и 28 - брР/П/Ц „Број на продолжувања на рокот на достасување/број на реструктурирања/број на промени на договорните услови“ од Упатството, банката треба да ги следи насоките дадени во табелата 1.
	Датум на објавување на одговорот	3.6.2020
9.	Прашање	Како треба да се пополнат полињата 27-1 – „Р/П/Ц“ и 28 – „брР/П/Ц“ за партиите коишто на 29 февруари 2020 година биле пополнети со ознаката „П“ и бројот „1“, коишто на 30

		септември 2020 година биле пополнети со ознаката „Ц“ и бројот „1“, а за кои во октомври е извршено продолжување на рокот на достасување?
	Одговор	При пополнувањето на овие полиња се зема предвид бројот на продолжувања на рокот на достасување пред 29 февруари 2020 година и по 30 септември 2020 година. Оттука, полето 27-1 „Р/П/Ц“ се пополнува со ознаката „П“, доколку продолжувањето на рокот на достасување на изложеноста во октомври не е дел од реструктурирање на изложеноста, а полето 28 „брР/П/Ц“ со бројот 2.
	Датум на објавување на одговорот	29.10.2020
10.	Прашање	Како да се пополнуваат полињата 27-1 „Р/П/Ц“ и 28 „брР/П/Ц“ при продолжување на рокот на достасување за кредитна изложеност одобрена во периодот од 1 март до 30 септември 2020 година и за која банката во овој период нема пријавено ознака „Ц“, но во исто време има други кредитни изложености со ознака „Ц“?
	Одговор	За кредитната изложеност којашто е одобрена во периодот од 1 март до 30 септември 2020 година и за која банката во овој период нема пријавено ознака во полето 27-1 „Р/П/Ц“, при продолжување на рокот на достасување во текот на октомври 2020 година, банката го пополнува ова поле со ознаката „П“, доколку продолжувањето не е дел од реструктурирање, или со ознаката „Р“, доколку продолжувањето е дел од реструктурирање, а полето 28 „брР/П/Ц“ со бројот 1, независно од известувањето за другите изложености за тој клиент.
	Датум на објавување на одговорот	29.10.2020

Табела 1:

Насоки за пополнување на полето 27-1 - Р/П/Ц „Реструктурирање, продолжување на рокот на достасување или промена на договорните услови“ при примената на ознаката Ц

Кредитна партија	На 29. 2.2020	Прва промена во периодот до 30.9.2020	Втора промена во периодот до 30.9.2020	Трета промена во периодот до 30.9.2020	На 30.9.2020	На 31.10.2020 (доколку нема промена во октомври)
x	празно	Ц (првпат)	Ц (вторпат)	Р	Р (првпат)	Р (првпат)
k	празно	Ц (првпат)	Ц (вторпат)		Ц (вторпат)	Ц (вторпат)
y	празно	Ц (првпат)			Ц (првпат)	Ц (првпат)
z	П	Ц (првпат)	Ц (вторпат)	Р	Р (првпат)	Р (првпат)
s	П	Ц (првпат)	Ц (вторпат)		Ц (вторпат)	Ц (вторпат)
u	П	Ц (првпат)			Ц (првпат)	Ц (првпат)
t	Р (првпат)	Ц (првпат)	Р неф.		Р неф.	Р неф.
l	Р (првпат)	Ц (првпат)			Ц (првпат)	Р (првпат)